

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԵՊՀ ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ
ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ
ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՆՅՈՒԹԵՐԻ
ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ՆՎԻՐՎՈՒՄ Է ՀՀ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ 20-ԱՄՅԱԿԻՆ

Երևան
ԵՊՀ հրատարակչություն
2016

ՀՏԴ 340:06
ԳՄՊ 67.4
Ե 813

Հրատարակության և երաշխավորել
ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի խորհուրդը

Գլխավոր խմբագիր՝

իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր,
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գ.Ս. Ղազինյան

Գլխավոր խմբագրի տեղակալներ՝

իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ա.Մ. Հայկյանց
իրավ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ Կ.Ա. Գևորգյան

Խմբագրակազմ՝

իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ա.Հ. Գաբուզյան
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ս.Ա. Դիլբանդյան
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ա.Գ. Վաղարշյան
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Գ.Բ. Դանիելյան
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Վ.Վ. Ստեփանյան
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Վ.Դ. Ավետիսյան
իրավ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ Ս.Գ. Մեղրյան

Ե 540 ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի պրոֆեսորադասախոսական կազմի գիտաժողովի նյութերի ժողովածու/ ԵՊՀ; Գլխ. խմբ.՝ Գ.Ս. Ղազինյան.– Եր.: ԵՊՀ, 2016, – 416 էջ:

Ժողովածուն ամփոփում է ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետում 2015թ. դեկտեմբերի 8-ին տեղի ունեցած գիտաժողովի նյութերը՝ նվիրված ՀՀ սահմանադրությունը ընդունելու 20-ամյակին:

Այն ընդգրկում է իրավունքի գրեթե բոլոր ճյուղերի վերաբերյալ գիտական աշխատանքներ, որոնք աչքի են ընկնում բարձրացված հարցերի արդիանակությամբ, տեսական խոր վերլուծություններով և գործնական նշանակությամբ: Ժողովածուի մեջ տեղ են գտել ինչպես ճանաչված գիտնականների, այնպես էլ երիտասարդ դասախոսների ու ասպիրանտների աշխատանքները: Կարող է օգտակար լինել իրավաբան տեսաբաններին, իրավաստեղծ և իրավակիրառ մարմինների ներկայացուցիչներին, իրավունքի տարբեր հարցերով հետաքրքրվողներին:

ՀՏԴ 340:06
ԳՄՊ 67.4

ISBN 978-5-8084-2083-0

© ԵՊՀ հրատ., 2016
© Հեղ. խումբ, 2016

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐԹՈՒՐ ՎԱՂԱՐՇՅԱՆ

ԱՐԴԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԸ ԵՎ
ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ..... 6

ՎԻԿՏՈՐԻԱ ՕՀԱՆՅԱՆ

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՄԱՍՆԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՈՐՊԵՍ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱՍՅՈՒՆ 18

TARON SIMONYAN

LEGAL DYNAMICS IN SOCIAL SYSTEMS OUT OF EQUILIBRIUM: THE
PROBLEM OF RANDOM INTERVENTIONS..... 33

ՀԱՅԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔԻ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ԻՐԱՎԱՍՏԵՂԾ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ..... 43

ԱՐԹՈՒՐ ՎԱՂԱՐՇՅԱՆ, ՆԱՐԻՆԵ ԴԱՎԹՅԱՆ

ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԱՆՓՈՓՈՒԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՄԿՋԲՈՒՆՔԻ
ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ԱՐԴԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ
ԻՐԱՎԱԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԸ (ՊԱՏՄԱՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ)..... 53

ԳԵՎՈՐԳ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ԵԱՏՄ-Ի ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔԸ
ՆԵՐՊԵՏԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ 68

ԱՆԱՀԻՏ ՄԱՆԱՅԱՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ
ՈՐՊԵՍ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՄՐԱՊՆԴՄԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔ 89

ՎԱՐԴԱՆ ԱՅՎԱԶՅԱՆ

ՀԱՄԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ 110

ՍԱՄՎԵԼ ՍՈՒՐԱԴՅԱՆ

ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՈՒՄԸ, ՈՐՊԵՍ
ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎՐԱՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԵՎՈՐ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ՄԵԹՈԴՆԵՐ 124

ԱՐՄԵՆ ՀԱՅԿՑԱՆՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՄԲ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՎ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇ ՀԱՐՑԵՐ 135

ԳՐԻԳՈՐ ԲԵՔՄԵՉՑԱՆ

ՎՆԱՍ ՊԱՏՃԱՌՈՂԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԴԵԼԻԿՏԱՅԻՆ
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ 148

ՎԱՀԵ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՎԵՐՔԱՆՆԻՉ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ
ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ՀՍՏԱԿԵՑՈՒՄԸ ԵՎ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿԻ
ՕԲՅԵԿՏԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ .. 167

ՎԱՀԱԳՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳՈՎ ԲՈՂՈՔԱՐԿՎԱԾ ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ
ԴԱՏԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՎԵՐԱՅՄԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 186

ԳԵՎՈՐԳ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ՊԱՅՄԱՆԻ ԽԱԽՏՈՒՄՈՎ
ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԼՈՒԾՄԱՄԲ ՊԱՏՃԱՌՎԱԾ ՎՆԱՍԻ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ
ԽՆԴԻՐ ԾՈՒՐՋ 202

ՕԼԻՄՊԻԱ ԳԵՂԱՍՅԱՆ

ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՎՃԻՌՆԵՐՈՒՄ 213

ՎԱՐԴՈՒՇ ԵՍԱՅԱՆ

ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔԻ ՀԱՄԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ 233

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԽԱՉԻԿՅԱՆ

ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ 245

ԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ
ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԱՐՏԱՑՈԼՈՒՄԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ 267

ՍԵՐԳԵՅ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

ՊԱՏԺԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳՆ ԸՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՔՐԵԱԿԱՆ ՆՈՐ ՕՐԵՆՍՊՐՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ 282

ԱՐԹՈՒՐ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

ՎԵՐՊԵՏԱԿԱՆ ԻՆՏԵԳՐԱՑԻՈՆ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻՆ
ԱՆԴԱՄԱԿՑԵԼՈՒ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱ-ԻՐԱՎԱԿԱՆ
ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 295

КНАРИК ВАРДАНЯН

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЗАЩИТЫ
БЕЖЕНЦЕВ И УБЕЖИЩА В ЗАКОНОДАТЕЛЬНОМ РА 309

ԴԱՎԻԹ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՅՔՈՒՄ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔԸ
ՓՈՓՈԽԵԼՈՒ ԿԱՐԳՆ ԸՍՏ ՀՀ ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՆԱԽԱԴԵՊԱՑԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ 330

ԱՐՄԵՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀՀ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ՝ ՈՐՊԵՍ ՆՈՐ
ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՈՎ ԲԱՑԱՌԻԿ ՎԵՐԱՆԱՅՄԱՆ ՀԻՄՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԲՆՈՒԹՍԱԳԻՐԸ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ 338

ՍԵՐԳԵՅ ՄԱՐԱԲՅԱՆ

ԱՆՁԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՈՐՈՇ
ՀԱՐՑԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՈՒՄ ԽՈՒՁԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼԻՄ 338

ԱՐԹՈՒՐ ՉԱԽՈՅԱՆ, ԱՐՄԵՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՃԱՆԱԶՄԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՒ ԴԱՏԱՎԱՐԱԿԱՆ ԵՎ ՏԱԿՏԻԿԱԿԱՆ
ՈՐՈՇ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ..... 399

**ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԱՐՏԱՑՈՂՈՒՄԸ ՀՀ
ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ**

Աննա Մարգարյան
*ԵՂՀ քրեական իրավունքի ամբիոնի դոցենտ,
իրավաբանական գիտությունների թեկնածու*

ՀՀ-ը Միջազգային քրեական դատարանի կանոնադրությունը ստորագրել է 1999 թ.-ի հոկտեմբերի 1-ին, սակայն այն մինչ օրս չի վավերացրել: Այնուհանդերձ, գործող քրեական օրենսգրքի բաժին 13-ը պատասխանատվություն է սահմանում խաղաղության և մարդկության անվտանգության դեմ ուղղված հանցագործությունների, այդ թվում՝ Միջազգային քրեական դատարանի կանոնադրության հոդված 5-ում ներկայացված հանցավոր ոտնձգությունների՝ գենոցիդի, մարդկության անվտանգության դեմ ուղղված հանցագործությունների, պատերազմական հանցագործությունների համար:

Գործող քրեական օրենսգրքի հոդված 393-ը պատասխանատվություն է սահմանում **ցեղասպանության** համար, այն է՝ ազգային, էթնիկական, ռասայական կամ կրոնական որևէ խմբի լրիվ կամ մասնակի ոչնչացման նպատակով՝ այդ խմբի անդամներին սպանելու, նրանց առողջությանը ծանր վնաս պատճառելու, մանկածնությանը խոչընդոտելու, երեխաներին հարկադրաբար մարդկային այդ խմբից այլ խմբի հանձնելու, բռնությամբ վերաբնակեցնելու կամ այդ խմբի լիովին կամ մասամբ ֆիզիկական ոչնչացման նպատակով կյանքի այլ պայմաններ ստեղծելու համար:

Ցեղասպանության բնորոշման ներկայացված ձևակերպումը կարծես թե կրկնում է այն դրույթները, որոնք Հռոմի կանոնադրության հոդված 6-ով ներկայացվում են ցեղասպանության հանցակազմի բնորոշմանը:

Այնուհանդերձ, նշված ձևակերպման մեջ առկա է դրույթ, որը միանշանակ մեկնաբանվել չի կարող: Խոսքը վերաբերում է ազգային, էթնիկական, ռասայական կամ կրոնական որևէ խմբի լրիվ կամ

մասնակի ոչնչացման նպատակով այդ խմբի անդամների առողջությանը ծանր վնաս պատճառելուն: ՀՀ Քրեական իրավունքի տեսանկյունից նման ձևակերպման հիմնական նպատակն էր կանոնակարգել Հռոմի կանոնադրության հոդված 6-ում ներկայացված՝ «խմբի անդամներին լուրջ մարմնական կամ հոգեկան վնաս հասցնելը» արտահայտությունը:

Առաջին հայացքից թվում է, որ այս ձևակերպումը խնդիր չի առաջացնում, քանի որ ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի համաձայն՝ անձի առողջությանը պատճառված ծանր վնաս է համարվում ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ հոգեկան վնաս պատճառելը: Նման մոտեցումն, ի դեպ, իր ամրագրումն է ստացել նաև քրեաիրավական գրականության մեջ¹: Այնուհանդերձ, պետք է նկատի ուեննալ, որ ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքում՝ հոդված 112-ում, հայ օրենսդիրը հստակ պահանջ է ներկայացնում, որ հանցավոր ոտնձգությունը «անձի առողջությանը ծանր վնաս պատճառել» դիտելու համար անհրաժեշտ է, որ պատճառված վնասը հանգեցնի հոգեկան հիվանդության, թմրամոլության կամ թունամոլության հիվանդացման: Իսկ ինչպե՞ս վարվել այն դեպքերում, երբ ցեղասպանության ժամանակ տարածում գտած խոշտանգումները, բռնաբարությունները, սեքսուալ բռնությունը ազդել են հոգեկանի վրա, հոգեկան տրավմայի են հանգեցրել, սակայն որպես հիվանդություն չեն ախտորոշվել: ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքում ներկայացված ձևակերպման համաձայն՝ դրանք դուրս են հանցակազմի շրջանակներից:

Դա նկատի ունենալով՝ ՀՀ քրեական նոր օրենսգրքի նախագծում ցեղասպանությունը բնորոշվում է որպես ազգային, էթնիկական, ռասայական կամ կրոնական որևէ խմբի լրիվ կամ մասնա-

¹ Տե՛ս Հայաստանի հանրապետության քրեական իրավունք. Հատուկ մաս: Գ. Ղազինյանի խմբագրությամբ, դասագիրք բուհերի համար, 4-րդ հրատարակություն, ԵՊՀ հրատարակչություն, 2009, էջ 1073; Левашова О.В. Пправовая квалификация геноцида. Современные тенденции развития науки и технологий. 2015. № 8-6, стр. 76.

կի ոչնչացման նպատակով այդ խմբի անդամներին սպանելը, նրանց առողջությանը ծանր վնաս կամ հոգեկան այլ լուրջ վնաս պատճառելը, բռնությամբ տեղահանելը, այլ վայրում վերաբնակեցնելը կամ այդ խմբի լրիվ կամ մասնակի ֆիզիկական ոչնչացման նպատակով կյանքի այլ պայմաններ ստեղծելը, այդ խմբում մանկածնությանը խոչընդոտելը կամ այդ խմբի ներկայացուցիչներին հարկադրաբար մարդկային այդ խմբից այլ խմբի հանձնելը:

Քրեախրավական գրականության մեջ բարձրացված խնդիրներից է նաև ցեղասպանություն իրականացնելու կամ դրան մասնակցելու հրապարակային կոչը որպես ինքնուրույն ավարտված հանցագործություն նախատեսելու նպատակահարմարությունը¹: Գործող քրեական օրենսգրքում նշված արարքները առանձին հանցակազմով նախատեսված չեն, այլ ընդհանուր մոտեցման համաձայն՝ նման արարքների համար քրեական պատասխանատվություն է առաջանում կամ հանցակցության կամ չավարտված հանցագործության ինստիտուտի շրջանակներում: Մինչդեռ գործող քրեական օրենսգրքի հոդված 385-ը ինքնուրույն պատասխանատվություն է սահմանում ագրեսիվ պատերազմի հրապարակային կոչերի համար, և նման տարբերակված մոտեցումը ոչնչով արդարացված չի թվում: Հետևաբար, հարցի լուծման ճիշտ տարբերակ է քրեական օրենսգրքի նախագծում պատասխանատվության սահմանումը ոչ միայն ագրեսիվ պատերազմի, այլև ցեղասպանության հրապարակային կոչերի համար, հատկապես որ ցեղասպանության հրապարակային կոչերը հաճախ ուղղված են անձանց անորոշ շրջանակի, և կատարվածը դրդչություն դիտելը ևս խնդրահարույց կարող է լինել²:

Վերջին տասնամյակների ընթացքում առանձին կարևորություն

¹St' u Moskal'ev G.L. Проблема криминализации публичных призывов к совершению геноцида. Вестник Алтайской академии экономики и права. 2014. № 6, стр. 24-26.

² St' u Arutyunov, A.A. Соучастие в преступлении М. : Статут, 2013, стр. 87; Гаухман, Л.Д. Квалификация преступлений: закон, теория, практика М. : ЮрИнфоР, 2001, стр. 217.

է ստանում նաև ցեղասպանությունը հրապարակայնորեն հերքելու կամ արդարացնելու համար քրեական պատասխանատվության սահմանման հարցը¹: Պատահական չէ, որ մի շարք երկրների քրեական օրենսգրքերում նման վարքագծի դրսևորման համար սահմանված է քրեական պատասխանատվություն: Մասնավորապես, նման նորմ նախատեսված է Շվեյցարիայի քրեական օրենսգրքի հոդված 261 *bis*¹-ում, որը մինչև երեք տարի ժամկետով ազատազրկում է նախատեսում ցեղասպանությունը կամ մարդկության դեմ ուղղված այլ հանցագործությունները հերքելու կամ արդարացնելու կամ դրավտանգավորությունը նվազեցնելու համար: Համանման դրույթներ էին նախատեսված նաև Ֆրանսիայի, Իսպանիայի քրեական օրենսդրությամբ, թեև այդ երկրների Սահմանադրական դատարանները գտան, որ քրեական օրենսգրքում նման դրույթի առկայությունը անհարկի սահմանափակում է մարդու խոսքի ազատության իրավունքը:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը «Փերինչեքն ընդդեմ Շվեյցարիայի» գործով իր կայացրած վճռում անդրադարձել է քննության առարկա խնդրին: Կայացված վճռից հետևում է, որ քրեական օրենսգրքում ցեղասպանության հերքման կամ արդարացման համար պատասխանատվության սահմանումը ընդունելի կարող է համարվել, եթե այն հրահրում է ազգային, ռասայական, էթնիկ կամ կրոնական թշնամանք կամ անհանդուրժողականություն, կամ նսեմացնում է նշված խմբերի անդամների արժանապատվությունը՝ սուր հասարակական լարվածության տեղիք տալով²:

Նկատի ունենալով խոսքի ազատության իրավունքի պաշտպանության կարևորությունը, սակայն, Մարդու իրավունքների կոնվենցիայով նախատեսված դեպքերում, դրա սահմանափակման հնարավորությունը՝ ՀՀ քրեական նոր օրենսգրքի նախագծում պատասխանատվություն է նախատեսվում ազգային, ռասայական, էթնիկ կամ

¹ Sté u S Garibian - Cardozo J. Taking denial seriously: genocide denial and freedom of speech in the french law. Conflict Resol., 2007, p 479.

² Sté u Perinçek v. Switzerland, ECHR, Application no. 27510/08, 15.10.2015.

կրոնական թշնամանք կամ անհանդուրժողականություն հարուցելու կամ ազգային, ռասայական, էթնիկ, կամ կրոնական խմբի անդամների արժանապատվությունը նվաստացնելու նպատակով ցեղասպանությունը հրապարակայնորեն հերքելու, արդարացնելու, դրա վտանգավորությունը նսեմացնելու կամ դրան հավանություն տալու համար:

Առավել խիստ պատասխանատվություն է սահմանվում նույն հանցանքի համար, որը կատարվել է՝

1) հրապարակայնորեն ցուցադրվող ստեղծագործություններով, զանգվածային լրատվության միջոցներով կամ համացանցն օգտագործելով

2) իշխանական կամ ծառայողական լիազորությունները կամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունն օգտագործելով:

Միջազգային քրեական դատարանի Հռոմի՝ կանոնադրության հոդված 7-ում տեղ գտած **մարդկայնության դեմ ուղղված հանցագործությունները** արտացոլվել են ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի հոդված 392-ում՝ վերնագրվելով մարդկության անվտանգության դեմ ուղղված հանցագործություններ: Համաձայն այդ նորմի՝ քրեական պատասխանատվություն է սահմանվում արտաքսման, ապօրինաբար կալանքի տակ պահելու, ստրկացնելու, առանց դատի զանգվածային և պարբերական մահապատիժներ կիրառելու, մարդկանց առևանգելու համար, ինչին հետևում է նրանց անհետանալը, խոչտանգելու կամ դաժան գործողությունների համար, որոնք կատարվել են ըստ քաղաքացիական բնակչության ռասայական, ազգային, էթնիկական պատկանելության, քաղաքական հայացքների և դավանանքի:

Ներկայացված ձևակերպումը, սակայն, որոշակի անճշտություններ ունի Հռոմի կանոնադրության հոդված 7-ում տեղ գտած հանցակազմի հետ համեմատելիս: Նախ՝ հոդված 7-ում նշվում է, որ մարդկայնության դեմ ուղղված հանցագործությունը բնորոշվելու համար անհրաժեշտ է, որ հանցավոր ոտնձգությունը լինի քաղաքացիական բնակչության հանդեպ իրականացվող սիստեմատիկ կամ

ընդգրկուն ոտնձգությունների մի մաս, մինչդեռ ՀՀ քրեական օրենսգրքի հոդված 392-ի ձևակերպումից դա չի որևում, այլ ստացվում է, որ նույնիսկ մեկ անձի արտաքսման պարագայում այս նորմը կարող է կիրառվել, ինչը չի արտացոլում Հռոմի Կանոնադրության հոդված 7-ի պահանջները: Միաժամանակ, Հռոմի կանոնադրության մեջ ներկայացված հանցակազմի օբյեկտիվ կողմը կազմող արարքները ևս տարբեր են՝ սպանություն, բնաջնջում, այդ թվում՝ կենսապահովման համար անհրաժեշտ սննդից կամ դեղորայքից զրկելը, ստրկացում, բնակչության դեպորտացիա կամ բռնի տեղահանում, միջազգային իրավունքի հիմնարար դրույթների խախտմամբ իրականացված ազատագրկում կամ ֆիզիկական ազատությունից զրկում, խոշտանգում, բռնաբարություն, սեքսուալ ստրկություն, մարմնավաճառության հարկադրում, հարկադրաբար հղիացում կամ ստերիլիզացիա կամ համանման ծանրության սեքսուալ բռնություն, որոշակի խմբի անդամներին իրենց հիմնարար իրավունքներից և ազատություններից զրկելը՝ պայմանավորված վերջիններիս սեռով, ազգությամբ, ռասայով, էթնիկ, մշակութային, քաղաքական պատկանելությամբ կամ միջազգային իրավունքի կողմից ոտնահարման համար անթույլատրելի ճանաչված այլ հիմքերով, մարդկանց անհետացում, ապարտեիդ, նմանաբնույթ այլ անմարդկային արարքներ, որոնք հանգեցնում են տառապանքի կամ լուրջ վնաս պատճառում ֆիզիկական կամ հոգեկան առողջությանը:

Ակնհայտ է, որ Հռոմի կանոնադրության մեջ ներկայացված հանցակազմը իր հատկանիշներով շատ ավելի լայն է, քան այն, ինչը ներկայացված է ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքում, թեև հարկ է նշել, որ մարդկայնության դեմ ուղղված հանցագործությունների որոշ դրսևորումներ, հատկապես զինված ընդհարումների ժամանակ տեղ գտնողները, նախատեսվել են հոդված 390-ում:

ՀՀ քրեական նոր օրենսգրքի նախագծում քննարկվող հանցակազմը ձևակերպված է հետևյալ կերպ. քաղաքացիական բնակչության նկատմամբ համակարգային կամ լայնամասշտաբ բնույթ կրող ոտնձգություններ կատարելը, որը դրսևորվել է անձին սպանելով,

անհիմն մահապատժի ենթարկելով, ստրկացնելով, խոշտանգելով, սեքսուալ բնույթի բռնի գործողությունների ենթարկելով, նրա կամքին հակառակ հղիացնելով, մարմնավաճառությամբ զբաղվելուն հարկադրելով, մանկածնությանը խոչընդոտելով, արտաքսելով, բռնությամբ տեղահանելով կամ այլ վայրում վերաբնակեցնելով, առևանգելով, ապօրինաբար ազատությունից զրկելով, անհետացնելով կամ առողջությանը ծանր վնաս կամ ֆիզիկական կամ հոգեկան ուժեղ տառապանք պատճառող նույնաբնույթ արարք կատարելով, քաղաքական, ռասայական, ազգային, էթնիկ, կրոնական, մշակութային պատկանելությամբ կամ սեռով պայմանավորված՝ որոշակի խմբի ներկայացուցիչներին հետապնդելով:

Առավել խիստ պատասխանատվություն է սահմանվում նշված հանցանքի իրականացման համար, որը կատարվել է՝

- 1) անձի կողմից իր ծառայողական կամ իշխանական լիազորությունները կամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունն օգտագործելով,
- 2) առանձին դաժանությամբ,
- 3) անչափահասի նկատմամբ:

Հռոմի կանոնադրության հոդված 8-ում տեղ գտած **պատերազմական հանցագործությունները** նախատեսված են ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի հոդված 390-ում, որում, մասնավորապես, պատասխանատվություն է սահմանված զինված ընդհարումների ժամանակ ռազմական գործողություններին անմիջականորեն չմասնակցող կամ պաշտպանության միջոցներից զրկված անձանց, վիրավորների, հիվանդների, բժշկական կամ հոգևոր անձնակազմի, սանիտարական զորամասերի կամ սանիտարական տրանսպորտային միջոցների, ռազմագերիների, քաղաքացիական անձանց, քաղաքացիական բնակչության, փախստականների, հովանավորվող անձանց կամ ռազմական գործողությունների ժամանակ պաշտպանությունից օգտվող այլ անձանց նկատմամբ միջազգային մարդասիրական իրավունքի նորմերի լուրջ խախտումներ համարվող հետևյալ արարքները կատարելու համար, որից հետո մանրամասն ներկայաց-

վում են այն արարքները, որոնց կատարումը առաջացնում է քրեական պատասխանատվություն:

Առաջին իսկ դիտարկումը, որը կարելի է անել, այն է, որ հոդվածում խոսքը վերաբերում է միայն զինված ընդհարմանը, մինչդեռ կարիք կա նախատեսել պատասխանատվություն նաև օկուպացված¹ տարածքում կատարվող ոտնձգությունների համար: Բացի այդ, հստակության կարիք ունի նաև այն սուբյեկտների շրջանակը, ում հանդեպ կատարվող ոտնձգությունը, համապատասխան հատկանիշների առկայության դեպքում, պետք է դիտարկվի որպես պատերազմական հանցագործություն:

Թերևս առավել ճշգրիտ է թվում հետևյալ ձևակերպումը «Օկուպացված տարածքում կամ պատերազմի կամ զինված ընդհարման ժամանակ ռազմական գործողություններին անմիջականորեն չմասնակցող կամ ռազմական գործողություն իրականացնելու հնարավորությունից զրկված անձի, վիրավորի, հիվանդի, ազատությունից զրկվածի, ռազմագերու, բժշկական կամ հոգևոր սպասարկող անձնակազմի, քաղաքացիական բնակչության, քաղաքացիական անձի, փախստականի, հովանավորվող անձի կամ ռազմական գործողությունների ժամանակ պաշտպանությունից օգտվող այլ անձի հանդեպ միջազգային մարդասիրական իրավունքի նորմերի լուրջ խախտում համարվող հետևյալ արարքներից որևէ մեկը կատարելը»: Իհարկե, չպետք է մոռանալ, որ բացի ֆիզիկական անձանցից, պաշտպանության տակ են գտնվում նաև որոշ տրանսպորտային միջոցներ, օբյեկտներ, սակայն դրանց հանդեպ ոտնձգությունները պետք է առանձին մասերով նախատեսել հենց խմբագրական թերություններից խուսափելու նպատակով, այլապես ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի ներկայիս ձևակերպումից զուտ լեզվական մեկնաբանության արդյունքում կարող է ստեղծվել սպավորություն, որ օրենսդիրը 12-20 տարի ժամկետով ազատազրկում կամ ցմահ ազատազրկում է նախատեսում «սանիտարական գորամասերի կամ սանիտարական

¹ St' u George H. Aldrich. Prospects for United States Ratification of Additional Protocol I to the 1949 Geneva Conventions. *The American Journal of International Law*. Vol. 85, No. 1 (Jan., 1991), pp. 1-20

տրանսպորտային միջոցների սպանության, խոշտանգման և անմարդկային վերաբերմունքի, ներառյալ կենսաբանական փորձերի համար...»:

Միաժամանակ, հստակեցման կարիք ունեն այն արարքները, որոնք հայ օրենսդրի կողմից դիտվում են որպես միջազգային մարդասիրական իրավունքի նորմերի լուրջ խախտումներ զինված ընդհարումների ժամանակ: Գործող քրեական օրենսգրքով 12-20 տարի ժամկետով ազատազրկում կամ ցմահ ազատազրկում է նախատեսված, եթե քննարկվող հանցագործության օբյեկտիվ կողմը դրսևորվել է սպանությամբ, խոշտանգմամբ և անմարդկային վերաբերմունքով՝ ներառյալ կենսաբանական փորձերով, դիտավորությամբ լուրջ տառապանք պատճառելով կամ անձի ֆիզիկական կամ հոգեկան վիճակին սպառնացող այլ գործողություններ կատարելով: Նշված ձևակերպման մեջ արդեն ի հայտ են գալիս մի շարք թերություններ, մասնավորապես, օրենսդիրը, օգտագործելով «և» շաղկապը, անհրաժեշտ պայման է համարում, որ սոսկ անմարդկային վերաբերմունքի պարագայում պատասխանատվություն չառաջանա, այլ այն զուգակցվի խոշտանգմամբ, ներառյալ կենսաբանական փորձերով, մինչդեռ Հռոմի կանոնադրությամբ օգտագործված է «կամ» շաղկապը, ինչը հնարավորություն է տալիս ինքնուրույն պատասխանատվություն սահմանել անմարդկային վերաբերմունք դրսևորելու համար:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասը 5-12 տարի ժամկետով ազատազրկմամբ պատասխանատվություն է սահմանում զինված ընդհարումների ժամանակ սույն հոդվածի առաջին մասում թվարկված անձանց կամ օբյեկտների նկատմամբ միջազգային մարդասիրական իրավունքի նորմերի լուրջ խախտումներ համարվող հետևյալ արարքները կատարելու համար՝

- 1) առողջությանը վնաս պատճառելը,
- 2) հովանավորվող անձին կամ ռազմագերուն հակառակորդ տերության զինված ուժերում ծառայելուն հարկադրելը,
- 3) հովանավորվող անձին կամ ռազմագերուն անաչառ և պատշաճ դատավարության իրավունքից զրկելը,

4) հովանավորվող անձի անօրինական բռնագաղթը, տեղափոխելը և կալանավորումը կամ այլ ձևով ազատությունից զրկելը,

5) պատանդ վերցնելը,

6) գույքն անօրինական, կամայական, մեծ չափերով ոչնչացնելը կամ յուրացնելը, որը պայմանավորված չէ ռազմական անհրաժեշտությամբ:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասը 13-20 տարի ժամկետով ազատազրկում կամ ցմահ ազատազրկում է սամանում զինված ընդհարումների ժամանակ անձի ֆիզիկական կամ հոգեկան վիճակին լուրջ վնաս պատճառած կամ մարդու մահ առաջացրած միջազգային մարդասիրական իրավունքի նորմերի լուրջ խախտումներ համարվող հետևյալ արարքների համար՝

1) քաղաքացիական բնակչության կամ առանձին քաղաքացիական անձանց վրա հարձակումը,

2) ոչ ընտրովի բնույթի հարձակումը, որը վնասում է քաղաքացիական բնակչությանը կամ քաղաքացիական օբյեկտներին, եթե ակնհայտ է, որ նման հարձակումը կհանգեցնի չափազանց մեծ կորուստների քաղաքացիական անձանց շրջանում կամ չափազանց մեծ վնաս կպատճառի քաղաքացիական օբյեկտներին, եթե այդպիսի վնասներ պատճառելը չափազանց է՝ կոնկրետ և անմիջական ռազմական գերազանցության հասնելու համար,

3) վտանգավոր ուժեր պարունակող կառույցների և սարքավորումների վրա հարձակվելը, եթե ակնհայտ է, որ այդպիսի հարձակումը կհանգեցնի չափազանց մեծ կորուստների քաղաքացիական անձանց շրջանում կամ չափազանց մեծ վնաս կպատճառի քաղաքացիական օբյեկտներին, եթե այդպիսի վնասներ պատճառելը չափազանց է կոնկրետ և անմիջական ռազմական գերազանցության հասնելու համար,

4) չպաշտպանվող տարածքները և ապառազմականացված գոտիները հարձակման օբյեկտ դարձնելը,

5) հարձակումն այն անձի վրա, ով հանցավորի համար ակնհայտ դադարեցրել է անմիջական մասնակցությունը ռազմական գործողություններին:

Ներկայացված ձևակերպման մեջ ևս առկա են անճշտություններ, մասնավորապես եթե համեմատենք ներկայացված ձևակերպման 3-րդ կետը, ապա այն թերի է, քանի որ Հռոմի կանոնադրության մեջ նշվում է ոչ թե քաղաքացիական օբյեկտների մեծ վնաս պատճառելու, այլև շրջակա բնական միջավայրին լուրջ վնաս պատճառելու մասին, ինչը բացակայում է ՀՀ օրենսդրությամբ: Միաժամանակ, 5-րդ կետի առումով Հռոմի Կանոնադրությունը ավելի նեղ է. այն սահմանում է պատասխանատվություն ոչ թե ռազմական գործողություններին իր անմիջական մասնակցությունը դադարեցրած անձի նկատմամբ հարձակման, այլ վերջինիս սպանելու կամ նրան վնասվածք հասցնելու համար:

ՀՀ քրեական օրենսգրքում թվարկվում են նաև այլ արարքներ, որոնք միջազգային մարդասիրական իրավունքի նորմերի լուրջ խախտումներ են հանդիսանում, սակայն որպես ամփոփում հոդված 390-ի 5-րդ մասում նշվում է զինված ընդհարումների ժամանակ միջազգային մարդասիրական իրավունքի նորմերի միջազգային պայմանագրերով նախատեսված այլ խախտումները, պատժվում են ազատազրկմամբ՝ առավելագույնը հինգ տարի ժամկետով:

Ըստ էության, այս ձևակերպումը թույլ է տալիս հանցավոր համարել բոլոր այն դրսևորումները, որոնք նախատեսված չեն քննարկվող հոդվածի նախորդ մասերով, այլ խնդիր է, որ տարակուսանքի տեղիք է տալիս սանկցիան՝ 3 ամսից մինչև 5 տարի ժամկետով ազատազրկումը, որը կարող է կիրառվել, օրինակ, այն դեպքում, երբ կատարվում է բռնաբարություն, սեքսուալ ռոնձգություն և այլն:

Պատերազմական հանցագործությունների դրսևորումները նախատեսված են նաև գործող քրեական օրենսգրքի հոդված 387-ում՝ պատերազմ վարելու արգելված միջոցներ և մեթոդներ կիրառելը, սակայն այս հանցակազմի ձևակերպումը ևս թերի է, քանի որ ստացվում է, որ միայն արգելված ռազմական մեթոդի կիրառման դեպքում պատասխանատվություն չի առաջանա, այլ այն պետք է գուգակցվի պատերազմ վարելու արգելված միջոցի կիրառմամբ: Որպես հարցի լուծման տարբերակ կարող է ծառայել հետևյալ ձևակերպումը. «Օկուպացված տարածքում, պատերազմի կամ զինված ընդհարման

Ժամանակ 1949 թ. օգոստոսի 12-ի Ժնևի կոնվենցիաներով կամ դրանց կից արձանագրություններով նախատեսված միջազգային մարդասիրական իրավունքի լուրջ խախտում հանդիսացող արարք կատարելը»:

Հոդված 396-ը պատասխանատվություն է սահմանում միջազգային պաշտպանությունից օգտվող օտարերկրյա պետության ներկայացուցչի կամ միջազգային կազմակերպության աշխատակցի կամ նրա հետ բնակվող ընտանիքի անդամների, ինչպես նաև միջազգային պաշտպանությունից օգտվող անձանց ծառայողական կամ բնակելի շենքերի կամ տրանսպորտային միջոցների վրա հարձակվելու համար, որը, սակայն, անհարկի նեղացնում է հանցակազմի շրջանակը՝ սահմանելով, որ այդ արարքները պատժելի են, եթե նշված գործողությունները կատարվել են պատերազմի պրովոկացիայի կամ միջազգային հարաբերությունները բարդացնելու նպատակներով, մինչդեռ Հռոմի Կանոնադրությամբ նման պահանջ ներկայացված չէ:

Հոդված 397-ը պատասխանատվություն է սահմանում ռազմական գործողությունների ժամանակ, հակառակ միջազգային պայմանագրերի, միջազգային իրավունքով և միջազգային պայմանագրերով պահպանվող Կարմիր խաչի, Կարմիր մահիկի կամ մշակութային արժեքների համար նախատեսված պաշտպանիչ նշանները կամ այլ տարբերանշաններն օգտագործելու, կամ հակառակորդի կամ չեզոք պետության պետական դրոշից կամ պետական տարբերանշաններից ապօրինի օգտվելու կամ միջազգային կազմակերպության դրոշից կամ տարբերանշաններից ապօրինի օգտվելու համար:

Թերևս նման թերություններից խուսափելու լավագույն տարբերակ կլինեք պատերազմական հանցագործությունների նկարագրման ժամանակ բլանկետային նորմի նախատեսումը, այն է՝ միջազգային մարդասիրական իրավունքի խախտում հանդիսացող արարք կատարելը, սակայն նման մոտեցումը խնդիրներ է առաջացնում սանկցիայի կիրառման տեսակետից, քանի որ միջազգային մարդասիրական իրավունքի նորմերի խախտումները իրենց վտանգավորությամբ ևս տարբեր են:

Ինչ վերաբերում է **ագրեսիայի** հանցակազմին, այս գործող քրեական օրենսգրքով պատասխանատվություն է սահմանված ագրեսիվ պատերազմ ծրագրելու, նախապատրաստելու, սանձազերծելու կամ վարելու, ագրեսիվ պատերազմի հրապարակային կոչերի համար: Քրեական նոր օրենսգրքի նախագծում նախատեսվել են հետևյալ հանցակազմերը՝

1. Ագրեսիվ պատերազմ կամ զինված ընդհարում սանձազերծելը կամ վարելը կամ այդպիսի պատերազմ կամ զինված ընդհարում սանձազերծող կամ վարող կողմին միանալը,

2. Ագրեսիվ պատերազմ կամ զինված ընդհարում սանձազերծելու կամ դրան մասնակցելու հրապարակային կոչը,

3. Պատերազմ կամ միջազգային լարվածություն հրահրելը՝ պատերազմ, զինված ընդհարում կամ միջազգային լարվածություն հրահրելու նպատակով այլ պետության կամ միջազգային կազմակերպության ներկայացուցչին կամ դրա անունից հանդես եկող անձին առևանգելը, ազատությունից զրկելը, պատանդ վերցնելը կամ նրա նկատմամբ բռնություն գործադրելը կամ այլ պետության տարածքում պայթյուն, հրկիզում կամ այլ հանրավտանգ արարք կատարելը կամ պատերազմ, զինված ընդհարում կամ միջազգային լարվածություն հրահրելու նպատակով սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված անձի սպանությունը՝

4. Հրադադար հայտարարելու կամ խաղաղության համաձայնագրի պայմանները չկատարելը՝ հրադադարի կամ խաղաղության համաձայնագիր կնքելու մասին պաշտոնական տեղեկությունը ստանալուց հետո ռազմական գործողությունները չդադարեցնելը կամ հրադադարի կամ խաղաղության համաձայնագրի պայմանները այլ կերպ խախտելը կամ ռազմական գործողություններն ավարտելուց հետո ռազմագերու կամ քաղաքացիական անձի հայրենադարձությանը խոչընդոտելը:

Բնական է, որ ՀՀ քրեական նոր օրենսգրքի դրույթները դեռևս լրամշակման կարիք ունեն՝ օրենսդրությունը Հռոմի կանոնադրության և միջազգային իրավական այլ ակտերի պահանջներին առավել մոտարկելու նպատակով:

ОТРАЖЕНИЕ НОРМ СТАТУТА МЕЖДУНАРОДНОГО УГОЛОВНОГО СУДА В УГОЛОВНОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ РА

Анна Маргарян

*Доцент кафедры уголовного права ЕГУ,
кандидат юридических наук,*

Армения подписала Римский Статут Международного уголовного суда 1-ого октября 1999 года, однако до сих пор он не был ратифицирован. Однако составы преступлений, предусмотренных Римским Статутом, закреплены в уголовном кодексе Республики Армения, хотя и не в полном объеме. Некоторые пробелы и противоречия были выявлены при конструкции составов преступлений геноцида, военных преступлений, агрессии, а также преступлений против безопасности человечества. Учитывая важность соответствия дефиниции этих преступлений международным требованиям, в проекте нового Уголовного кодекса РА составы преступлений были изменены с целью максимальной имплементации требований международных конвенций, предусматривающих ответственность за геноцид, преступления против безопасности человечества, а также военные преступления.

REFLECTION OF STANDARDS OF THE STATUTE OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT IN THE RA CRIMINAL LEGISLATION

Anna Margaryan

*Docent at the YSU Chair of Criminal Law,
Candidate of Legal Sciences*

On the 1st of October, 1999 Armenia signed Rome Statute of International Criminal Code, however so far it hasn't been ratified. However the crimes foreseen by the Rome Statute were stipulated in the criminal code of the Republic of Armenia, but not completely. Some shortcomings and inconsistencies were revealed while setting criminal responsibility for genocide, war crimes, crime of aggression, as well as crimes against humanity. Given the importance of the compliance of the mentioned crime definitions to the international standards and having the aim to fulfill the

implementation of the requirements of international conventions providing criminal responsibility for genocide, war crimes, as well as crimes against humanity, corpus delicti of the discussed crimes were improved in the draft of the new criminal code of the Republic of Armenia.

Բանալի բառեր – *ցեղասպանություն, պատերազմական հանցագործություն, մարդկության անվտանգության դեմ ուղղված հանցագործություն, ագրեսիա, Հռոմի կանոնադրություն, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, ՀՀ քրեական նոր օրենսգրքի նախագիծ:*

Ключевые слова: *геноцид, военное преступление, преступление против безопасности человечества, агрессия, Римский Статут, уголовный кодекс РА, проект нового уголовного кодекса РА.*

Keywords: *genocide, war crime, crime against humanity, aggression, Rome Statute, criminal code of the RA, draft criminal code of the RA.*